

Антиципација апокалипсе или вагнеровски ораторијум

Миодраг Ђукић: *Светионик, Републиканска унија – Удружење драмских писаца Србије, Београд, 2005.*

Овај увод не би требало да шкоди осврту на најновији драмски текст Миодрага Ђукића, комедију Светионик. Напротив!

Миодраг Ђукић, школован на београдској Академији за позориште, филм, радио и телевизију, на одсеку драматургије, аутор је драмских текстова: Стриптиз код Цакера, Потраживања у мотелу, Александар, Кисеоник, Кртичњак и Баштиник. Сви ови драмски текстови су му извођени на сценама српских позоришта или су објављени у поменутој едицији и

часопису “Театрон”. Поред тога Миодраг Ђукић има и написане и изведене бројне радиодраме, а неке су изведене и у иностранству.

Најновије драмско дело Миодрага Ђукића је комедија Светионик, која унеколико наставља и битно проширује поље идеја којима се он досада успешно бавио. И ово је, како каже Миладин Шеварлић: “Писац свог времена у најозбиљнијем смислу речи, он снажно изражава његов дух посусталог хуманитета и расула традиционалних вредности”. Можда, баш у таквом карактеру овог писца и тематици Светионика лежи и изазов да овог драмског писца пре сусрета на сцени треба сусрести међу корицама књиге и ишчитавањем драмског текста наслути његове идеје и вредности. Светионик Миодрага Ђукића се, заиста, може читати и као романескно штиво добро компоновано и подједнако узбудљиво у читалачкој и позоришној оптици. Чак ће се читањем многе дилеме лакше разрешавати. Кад је мисао у питању.

Миодраг Ђукић је свој драмски текст жанровски одредио као комедију, вероватно у намери да ублажи рескост и силину значења, ако би остао неодређен или другачијег жанра означен. То и јесте комедија, али у једном универзалнијем и свеобухватнијем значењу, можда онако како су Балзак или Данте означавају своја дела. Овде и израз “комедија” сам за себе додаје једну нову димензију значења Светионика, односно додаје му ону потмулу грмљавину изругивања која чини ауру око протагониста, али и смисла комада. То је онај светлосни бљесак који долази из процепа самог подземног царства којим одјекују распрскавајуће салве мисли и емоција.

Наравно, реч је о гротескном које избија из супротстављања епске ширине и све њене патетичне халабуке са ликовима и карактерима који спрдачином покушавају да буду дорасли творци судбине човечанства и цивилизације. Потонули у тривијалност и скаредност сваке врсте, они се хватају у коштац са узвишеним и тајанственим силама људског трајања. Маколико се они разликовали по носећим мислима и функцијама која им аутор намеће, они функционишу истолинијски јер су из истог света и кова оних којима је за утеху намењено царство небеско. Они су на истој матрици развијени, од исте сорте материјала сукани. Аутор их је, са видљивим презиром, заточио у каљугу сопственог ништавила.

Отуда израња, верујем, основна нит Светионика, јер је то антиципација једне апокалипсе која прети или у којој већ јесмо. Смак света који се сугерира или коме присуствујемо није само материјалне природе. Он се очитује у суновратима свих врста од моралних, естетичких, сексуалних и многих других падова у ништавило и разорно нестајање. Апокалиптичност и радње и ликова, који чине идеалан склад и склоп, избија из наглашених сукоба и судара који се неминовно завршавају катастрофичним исходима.

Овде та свеопшта апокалипса јесте резултат неодговорног поигравања са магистралним вредностима, критеријума и вредносним судовима. Није она само у blasphemичној

интерпретацији сваке религије и њеног празнословља, већ понире у целокупни фондус на коме почива ова цивилизација. Смак света је неминосност коју слуте и изазивају сами оплиткоумљени протагонисти. Дали су они такви сами по себи или су настали као плод дуговеког јаловог хабања и замора њих, као материјала. Можда, у потексту ту пристаје један крик чедности који се нуди као опомена и искупљење. “Јер, смисао је у радости” – каже Ненад, жудећи да тиме испуни свој, и својих, животе.

Миодраг Ђукић, школован, обдарен драмски писац ништа не предвиђа, нити сугерира. Он једноставно следи доследно и образложено своју идеју и њу нам на сугестиван начин разлистава у комедију Светионик. Уме и хоће да се пиранделовски поигра са писцем-творцем и да га изједначи са Богом, али и да Бога сведе на слепачку улогу играча стоног фудбала. Писац који зна занат и уме да одреди дубину својих идеја и вичан да се не насуче на спрудове општости и бесмислених фраза. Прецизан у ознаци профила својих ликова, он се поиграва и гротескно их размешта по ситуацијама у којима се они још рељефније исказују. Јер, опет је порука хуманистичке природе, коју изговара Отац корећи Сина да разводњава правила игре која одређује судбину, када каже: “Жена није ништа друго до симбол смрти, јер док у љубави ствара живот, самим његовим рођењем у мукама, она га проклиње и осуђује на смрт.”

И тако градећи и развијајући радњу у склопу радио-драме и оживљавајући ту виртуелну радио-драмску радњу као нову реалност која надраста оне који је слушају, Миодраг Ђукић је својим Светиоником створио један вагнеровски ораторијум у коме одјекују поруке судбинских значења, узвишеност живота и љубави, сукоба полова и генерација рационалног и ирационалног, али и тривијалне псовке и скарадне песмице, ораторијум који моћно оркестриран одјекује свим својим инструментима и вокалима. Наравно да је тражена грандиозност сцене у директној сразмери са значењем идеје и дубинским захватом а сам ораторијум у свом звуку као да носи и одјеке пандемонијума, из кога проговарају јауком и криком и они зли, волшебни духови што пребивају подједнако у земаљским или небеским створењима.

Свакако да је поигравање, па и изругивање религиозним догмана и божјим датостима изазов да се препозна извесна богохулност, не само у порицању њихових вредности и значења, већ и по степену слободе и грађењу и развијању карактера у овој комедији. Верујем да је то само први и непотпуни утисак, мада он стоји. Целина значења Светионика задире у егзистенцијална питања трајања ове цивилизације и оних њених темеља на којима она већ два миленија почива. Уосталом, ако смо у иронији Жозефа Сарамага препознали једно ново јеванђеље, зашто у Светионику Миодрага Ђукића да не назремо сву звучност и значење дилеме да ли су писац и Луцифер исто лице и да ли се изједначавају лик и аутор, властелин и ђаво. Ту пребива и дилема о идентитету човека на земљи и његова моћ или пораз, када је имагинација у питању.

Остајући веран величини изазова живота и његове снаге аутор Миодраг Ђукић дозволи да један женски лик каже: “Нису то никакви мртваци, то су само нечије успомене.”

Ми живимо нечије успомене, као што ће и нас живети у неким успоменама.